N° 111. — 48ste jaar.

Zaterdag 14 September 1901.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, N° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** eentmes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

Onderschrijving

geopend ten voordeele der nieuwe kerk, te Luik op te richten, ter nagedachtenis van Z.D.H. Mgr DOUTRELOUX zaliger.

Opbrenst der eerste lijst	fr. 12180,50
Ridder Oscar Schaetsen	100,00
Mevrouw de Douairière Schaetzen de Bellefroid	100,00
E. H. P. N. Demal, pastoor van St-Jan.	25,00
Ongenoemd,	7,00

TONGEREN, DEN 14e SEPTEMBER 1901.

VAN ALLES WAT.

De KAMER herneemt dus den 8e October hare werkzaamheden.

Het eerste staat het militaire vraagpunt op de dagorde ; maar het is niet onmogelijk dat de bespreking van het reglement der Kamer voorga.

Dat is ten minste de wensch van verscheidene leden.

*
* *

— VOOR DE GEMEENTE-SEKRETARISSEN. — Krachtens de wet van 1894, hebben al de gemeentesecretarissen, in dienst op 1 Januari 1895, recht, van af 1 Januari 1900, op eene verhooging van 5 0/0 op de jaarwedde van 1899.

De gemeentebesturen, die nog geen gevolg gegeven hebben aan dezen maatregel, zijn door M. de Trooz aanzocht geworden zulks te doen.

*
* *

HET VERMOGEN VAN EUROPA. — Het vermogen van Europa, in onroerende en roerende goederen, bedraagt 1.175 milliard franks.

Het roerende kapitaal alleen beloopt ongeveer 500 miliards. In totalen rijkdom, kan men de voornaamste Europeesche staten in de volgende orde plaatsen : Engeland 295 milliard, Frankrijk 217, Duitschland 201, Rusland 160, Oostenrijk-Hongarië 103, Italië 79, Belgie 25, Nederland 22 milliard. Het gemiddeld bedrag voor iederen bewoner bedraagt dus : voor een Engelschman 7.400, een Franschman 6.600, een Nederlander 4.600, een Belg en een Duitscher 3 600, een Oostenrijker en een Italiaan 2,300, een Rus 1,500 franks.

*
* *

MAC KINLEY. — De anarchistische aanslag tegen president Mac Kinley was vrijdag avond te Brussel gekend, maar aangezien al de bladen gedrukt waren, heeft men hem slechts Zaterdag morgend door bijzondere uitgaven vernomen.

De indruk is zeer groot geweest.

Twee presidenten der Ver.-Staten werden reeds vermoord, Lincoln en Garfield.

Maar in beide gevallen was de moordenaar gedreven door een denkbeeld van wraak.

De ellendeling daarentegen, die nu op president Mac Kinley heeft geschoten, had geen enkele persoonlijke grief tegen hem.

Er zijn overal anarchisten en de republieken worden niet meer gespaard dan de monarchies.

Ons gouvernement heeft een telegram van sympathie gezonden aan den gekwetsten president en tevens den wensch uitgedrukt hem spoedig hersteld te zien.

*
* *

STEKJES — Een liefhebber van statistieken heeft uitgerekend welken omvang het gebruik van stekjes in Europa genomen heeft. Als men nagaat, zegt hij, dat ieder Europeaan gemiddeld 7 stekjes per dag gebruikt, komt men totaal van 2 miljarden per dag, of 730 miljaarden per jaar. Legt men die lucifers achter elkaar op den grond, dan krijgt men eene lijn van meer dan 36 miljarden meters lengte of 900 maal den omtrek der aarde. 6000 stekjes wegen 1 kilogram, bijgevolg wordt er dagelijks 300.000 kilogram stekjeshout in Europa gebruikt.

Jaarlijksch heeft ons werelddeel 400,000 kubieke meters populierenhout noodig, alleen voor lucifers.

Wie het niet gelooft mag narekenen.

*
* *

DE GRAANOOGST. — In de oogstramingen voor de geheele wereld, uitgegeven door het ministerie van landbouw te Budapest, wordt de mindere opbrengst voor alle graansoorten in Europa geraamd op 895 millioen quintalen en voor de landen over zee op 206 miljoen.

*
* *

OVERVLOEDSKRISIS. — Men klaagt bitter over de groote mededinging in de vrije beroepen. De ouders zullen weldoen de volgende statistieken te overwegen.

De zoon professor, de dochter onderwijzeres, dat is de schoone kant der medalie. De keerzijde is zoo schoon niet, zooals men kan oordeelen.

Ieder jaar vallen er zeven of acht plaatsen van studiebewaker open in de atheneа. De wet vereischt van den studiebewaker slechts een diploom van humaniteiten. Nu, die plaatsen werden gevraagd door 160 doktoors. De minister heeft besloten voortaan nog alleen doktoors te benoemen.

Ieder jaar vallen er vier of vijf plaatsen van regentes en onderwijzeres open in de middelbare scholen. *Vijfhonderd vijftien* regentessen bieden zich aan om ze te bekomen. De minister heeft besloten alleen nog regentessen te benoemen. De gediplomeerde onderwijzeressen zonder plaats, welke ruim duizend in getal zijn, moeten alle hoop laten varen.

Voor de weinige plaatsen van onderwijzers in de middelbare scholen is het getal der aanvragen zoo groot, dat men voortaan geene andere dan geaggregeerde professors meer benoemen zal.

't Is droevig, maar 't is zoo. Er zijn toch nog wel beroepen, dunkt ons, waarin de mededinging minder is dan in het onderwijs.

KERMIS.

't Is morgen Kermis ; laat ons over de Kermis wat praten.

Het woord *Kermis* komt rechtstreeks af van het woord *Kerkmis* en de Kerkmis was de feestelijkheid, welke in elke stad, dorp en parochie gevierd werd op den verjaardag der Kerkwijding.

Die plechtigheid ging steeds gepaard met een groot kerkbezoek van wege de ingezetenen en vooral van de vreemden, welke dien dag verkozen om naar het heiligdom eens beschermheilige te trekken, ofwel om aan hunne vrienden en verwanten een bezoek te brengen.

Voegt daarbij, te dien tijde — ik spreek van de middeleeuwen — dat het verkeer onzeker was en de menschen zelven voor hunne verdediging moesten zorgen. De koophandel werd toen bijna uitsluitelijk gedreven bij middel van omruiling, op vastgestelde tijdstippen van het jaar en in de daartoe overeengekomen plaatsen. Nu gebeurde het natuurlijkerwijze dat de kooplieden gebruik maakten van bovengemelde kerkplechtigheden om 1e met elkaar de koopwaren om te ruilen en 2e om terzelfdertijd hunne waren aan den man te brengen.

De kleine vorsten wisten aldra profijt te trekken uit deze handelsvereenigingen en kerkplechtigheden, om er eene goede inrichting aan te geven, iets wat voor hunne schatkist vooral van gewicht was.

Het waren nochtans slechts de steden, die eene bijzondere voorliefde verdienden, welke dit voorrecht bekwamen, en 't was alzoo dat de groote fooren (van het latijnsch *feria*, feest), der middeleeuwen ontstonden.

Naarmate het verkeer vergemakkelijkte en veiliger werd, en de handel vrijer, verminderden de noodzakelijkheid en de belangrijkheid der fooren, en zoo er heden nog in Europa bestaan is het te danken aan eene sterk ingewortelde gewoonte en ook wel aan deze dubbele omstandigheid, namelijk : dat zij in 't algemeen veranderd zijn in plezier-vereenigingen, ofwel dat zij samenvallen met zekere feesten, welke gewoonlijk veel volk uitlokken.

Ziedaar de geschiedenis onzer hedendaagsche fooren en kermissen, even als het tooneel van kerkelijken aard, doch door de tijdsomwenteling totaal verwereldlijkt.

De Kerk alleen, eeuwig en onveranderlijk als zij is, heeft deze omwenteling niet gedaan en bewijst het overvloedig door hare processiën en godsdienstplechtigheden, die in vele parochiën nog de kermis openen.

*
* *

Kermis !... Wat klinkt dat woord verschillend in den mond van kinderen, volwassenen en grijsaards !

Kermis !.. 't Zal voor den eenen een blijde familiefeest zijn, voor den andere eene lage slemperij en voor een derde iets zeer vervelend.

Kermis !... Bron van genot voor n° 1 ; bron van winst voor n° 2 ; bron van groot verteer voor n° 3.

Kermis !... Maar wie is niet jong geweest ? Zoo een kerel van zeven tot twaalf jaar, heeft het hoofd vol droomen van paardenmolens, barakken, koekenkramen en wat weet ik al.

Ha ! toen was *kermis* voor ons de verpersoonlijking van het hoogste goed, van het zuiverste geluk. De vacantie kon heerlijk zijn, doch naast de kermisdagen was zij een rookje.

't Plezier begon reeds 8 dagen vóór tijd, dan wanneer elke kermiswagen, onder groot kindereskorte, ter markt werd geleid. O ! van dien dag af was de markt een kinderhemel ; zij werd in eens hunne speelplaats, hunne leerschool, hunne vergaderzaal, hunne eetkamer, hun huis.

Hij wien het leeren uit boeken, eene nachtmerrie was, zou thans op een zeer korten tijd in staat zijn met goed gevolg het exaam te doorstaan van barakkenhoovemeester. Kinderen, die malkander nooit zagen of verkeerden, verbroederden daar ; en zij die nooit met elkaar de voeten onder eene zelfde tafel moesten steken, aten daar, — gehurkt op de balken der barakken, of reeds schrijlings gezeten op de houten galoppers, — de boterham, die thans boven alle middagmaal verkozen werd.

Nog een weinig en zij zouden niet geaarzeld hebben het nachtverblijf te verlangen onder de gespannen tenten ; zoo dan was de foor heel hun tehuis, ten minste voor 8 dagen — als zij daarna niet het zwervend kramersleven verkozen boven den vreedzamen familiekring.

Wat opmerkenswaardig is : den Zaterdag voor kermis zijn de kindergroepen min talrijk en min gestatig op de foor. Geleerden, wie de zaak zou aanbelangen, vonden daar als reden voor dat alsdan de meeste tenten en molens onder dak en in wanden zijn ; doch ik geloof dat de kermisvlaai, het krente brood en de spijsketels daar in 't geheel niet vreemd aan zijn. Wat denkt gij er van, waarde lezers ?

Eindelijk is hij daar, de groote kermisdag ! Aie ! aie ! als ik er nog aan denk, 't was de grootste van heel het jaar. Denkt toch eens na ! Men moest een nieuw kostuum hebben, nergens tegen liggen, niet op den grond kruipen, niet loopen, niet blijven staan, ziet... 't was wat ! Vervolgens moest Menonkel en Matant afgehaald worden en dan begon het spel. Aan tafel, voor dezen keer, den buik niet vol geëten, niet spreken, vooral niet roeren, en na afloop van het groote kermismaal, hand aan hand met de broerkens en zusterkens, vóór de groote menschen op, naar de markt, en daar eeuwiglang rond geslenterd, immer en altijd voor die barakken en die wafelhuizen, die wij, om zoo te zeggen, hadden helpen optimmeren, en waar wij ten minste veel meer van wisten dan Menonkel en Matant ! En zeggen dat men zelfs zijne tong niet mocht roeren om al die wetenschap te doen blijken...

't Was een ware dag die kermiszondag !

Doch, nauwelijks waren oom en tante den bosch in en hadden we de pree op zak, of voort ging het naar de markt, en dan was 't kermis voor ons. Gelukkige groote menschen, dachten wij dan, die kunnen gaan en verteren zonder rekenschap te moeten geven...

...Gelukkige groote menschen !... die om wille der familie en der kinderen zich lam moeten slepen langs die huilende barakken, en zich letterlijk moeten door de drommen wringen, zich moeten laten op de eksteroogen trappen, zich laten stompen in den rug, in de zijde, overal.

Spreekt me dan ook van de oude menschen, o kinderen, welke aan al dat rumoer, aan alle die oorverdoovende klanken, aan die huisoverhoopzetting een diepen hekel hebben, alhoewel zij toch niet zonder belang — omwille der joelende kleinkinderen — het genot dier dagen deelen.

Is er voor de eenen genot of verveling, voor anderen is er winst. De orgelman draait niet voor niets, de bakker stort zijn zweet niet voor den koning van Pruisen, evenals de kleermaker zich zijne vingeren niet kapot steekt om de scherpste der naalden te beproeven.

En die herbergiers !... zwijgt er van ; 't is al op onze beurs dat ze het hebben.

Kermis is de dag der geldbengels ; 't is het « Hoe krijgen wij het op ? » uit het Comediespel en daarna « dan danst men als het op is, als het op is, als het op is ! (bis) »

« Voor den naasten keer ! »

— 't Is kermis, laat ons dan ook maar kermissen, en zoolang de vreugde nog ons deel kan zijn, er van genieten in eer en deugd. Daarom, beste lezers en lezeressen een vermakelijke kermis !

LAND- & TUINBOUW

Cholera der kiekens.

Het ministerie van Landbouw verspreidt onder de landelijke bevolking het volgende bericht, betreffende de maatregelen ter bestrijding der hoendercholera :

De hoendercholera is eene besmettelijke ziekte, welke sedert eenigen tijd binnen het land in de neerhoven vastgesteld wordt. Die ziekte wordt voortgebracht door eene microob, op den grond gemengd met de uitwerpsels, het slijm en den neusvloed der zieke dieren, en door het regenwater, in de beken medegesleept. Die microob blijft langen tijd leven in het water en in de vochtige gronden ; integendeel, is hij ras vernield bij verdroging.

De kiemen of microoben der hoendercholera kunnen op grooten afstand van de eene boerderij naar de andere overgebracht worden : *a*) door de zieke dieren zelfs ; *b*) door personen, paarden, honden, wier voeten door den besmetten grond bevuild werden ; *c*) door het gevogelte, dat van de eene boerderij naar de andere overvliegt ; *d*) door het water der bezoedelde beken in de nabijheid van eene besmette boerderij.

De microob der hoendercholera wordt met het besmet eten en drinken in het lichaam van 't gezond pluimgedierte binnengebracht.

Middelen om de ziekte te voorkomen : 1° Geen pluimgedierte koopen gedurende het heerschen van besmettelijke ziekten of ten minste aan dit gevogelte eene quarantaine van tien dagen doen onderstaan in een afgezonderd lokaal en vooraleer het te laten rondloopen :

2° Onmiddelijk alle pluimgedierte afzonderen dat er ziek uitziet, gebuit gaat of zich ineenvroet ;

3° Alle dood gevogelte verbranden of dit delven in onlangs gebluschte kalk ;

4° De bezoedelde lokalen en gronden ontsmetten, door ze te reinigen, daarna ze begieten (bodem, legnesten, rekken, enz. met kokend water, 30 grammen per liter zwavelzuur of kopersulfaat bevattend). Men kan kalkmelk op de mesthoopen gieten :

5° De kiekenskoten, neerhoven zoo droog mogelijk maken door er asch, zavel, enz., te verspreiden ;

6° In plaats van het op den grond te werpen, het eten storten in diepe bakken, elken dag in kokend water gedompeld ;

7° In het drinkwater, per liter, 5 gram ijzersulphaat of salicylisch zuur mengen ;

4° Als het kiekenkot ontsmet is, voor den ingang ervan, kalkmelk storten (3 kilos levend kalk voor 100 liters water), welke de gezonde kippen moeten doortrekken, en die aan de pooten, de vasthoudende ziektekiemen zal vernielen.

Wanneer eene groote uitgestrektheid grond besmet is die niet kan ontsmet worden, is het soms beter bij het aanvangen der ziekte, om het verlies te beperken, zich van al het gezond pluimgedierte te ontmaken. Dit gevogelte zal men bij voorkeur voor het verbruik verkoopen, na het doodgemaakt te hebben, opdat het van zijne bestemming niet afwijke, wat nieuwe ziektegevallen zou kunnen voortbrengen. Men zal enkel de neerhof herbevolken na eenige weken, na algeheele reiniging en blootstelling der besmette lokalen aan het daglicht en aan luchtstrooming. Daarna zal men slechts een klein getal hoenderen aankoopen.

De Geestelijke Orden.

DE PATERS VAN DEN H. GEEST.

In de lijst der Geestelijke Orden ... erkend, vermeldden de dagbladen dan weer de Paters van den H. Geest, die zij eene andere maal verzwegen. Zie hier de waarheid betrekkelijk deze orde :

Het genootschap van den H. Geest, in 1703 gesticht, om priesters te leveren voor de volksplantingen, is door menige koninklijke besluiten, met lofuitingen toegelaten. In 1848, vereenigde de Eerbiedweerdige Libermann zijn jong genootschap van het H. Hart van Maria, wiens doel was de talrijke Negers in de volksplantingen te bekeeren, met de Congregatie van den H. Geest en werd de Eerste Algemeene Overste der nieuwe geestelijke vereeniging. Deze verandering werd door de Fransche Republiek erkend en goedgekeurd.

Onlangs had de Staatsraad geweigerd dezen toestand aan te nemen, doch den 25e Juli laatstleden is hij op zijne vorige beslissing terug gekomen. De Congregatie van den H. Geest is dus wettig erkend in Frankrijk.

Zooals de andere geestelijke Orden, heeft zij ook hare provinciën in andere landen : in Italië, in Ierland, in de Vereenigde-Staten. In Portugaal heeft het landsbestuur haar geëerbiedigd, omdat zij het evangelie predikt in den Portugeeschen Congo, en in de landstreek van Angola. In Duitschland is zij in 1895 terug gekeerd, na, tijdens den Kulturkamp, aldaar verjaagd geweest te zijn. De Congregatie bezit zeer bloeiende zendingen in de Duitsche volksplantingen van Zanzibar.

Eindelijk, sedert een jaar, van een mildadig aanbod gebruik makende, heeft zij te Lier, bij Antwerpen, eene apostolieke school gesticht. Reeds hebben er verschillende jongelingen, die zich voor de Missiën van Afrika bestemmen, de lessen gevolgd van het uitmuntend Bisschoppelijk College dier stad. De godvruchtige en verstandige kinderen, die waarlijk verlangen zendeling te worden, worden er na hunne 1ste Communie aangenomen, en zelfs kosteloos, zoo zij van onbegoede ouders zijn. De Bestuurders, gewezen zendelingen die de ellende der arme zwarten van nabij gezien hebben, gaan des noods de hand uitsteken om in den onderhoud dier jonge bestemmelingen der Missiën te voorzien.

Aan het werk der bekeering van de Negers bezigt de Congregatie van den H. Geest 500 zendelingen in Afrika en 200 in Amerika en dit is nog zeer weinig, in betrekking met de talrijke volkstammen aan wier bekeering zij arbeidt.

Veler roeping gaat verloren. Dit bemerken vele Christenen, want er zijn 150 millioen inwoners in Afrika meest alle heidenen ; zij zullen Mahomedanen, protestanten of katholieken worden. Alle kristene harten lijden bij die gedachte.

Men gelieve de Congregatie van den H. Geest, die uitsluitend de apostolische zendingen voor doel heeft, niet te verwarren met het academisch College van den H. Geest te Leuven, waar de lessen der faculteit van Godgeleerdheid gegeven worden.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Stad TONGEREN. — Zondag 22e September 1901 ;

GROOTE PAARDENWEDLOOPEN
en wedstrijd van voertuigen,
1200 fr. PRIJZEN.

Vraagt het breedvoerig programma van deze wedstrijden aan den schatbewaarder, *M. B. BROEDERS*, apotheker, Hasseltschestraat.

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop gesteld : 400 koeien en kalveren, 8 schapen, 199 vette varkens, 1544 magere varkens.

Paardenmarkt *te Tongeren*, KERMISDONDERDAG **19e** SEPTEMBER.

Inhuldiging van eenen nieuwen orgel. — Verleden maandag woonden wij, in de oude en schoone Begijnhofkerk, — welke door de E. P. Minderbroeders bediend wordt — de inhuldiging bij van het nieuwe orgel, komende uit de werkhuizen van M. Leyser.

M. L. Lanoye, organist in de St-Servaaskerk van Luik, had zich aangeboden om het instrument te bespelen.

De ruime kerk was dicht bezet.

Eere den kundigen orgelmaker, M. Leyser ; eere den jongen en bekwamen kunstenaar, M. L. Lavoy ; eere en proficiat ook aan onze uitmuntende Paters welke deze kerk met zulk een heerlijk instrument bedeeld hebben.

APOTHEEK ZONDAGSRUST.

MORGEN ZONDAG zal de Apotheek van

M. SWINKELS

alleen open blijven, *van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts*, VOOR DE DRINGENDE NOODWENDIGHEDEN.

De Comptante betaling zal vereischt worden.

—o—

MAANDAG 16e SEPTEMBER, zal de Apotheek van

M. HUYDTS

alleen open blijven, van 12 ure 's middags tot 12 uren 's nachts.

Men meldt ons dat eene Antwerpsche societeit aan de stad Tongeren het voorstel gedaan heeft, haar bij middel van **GAZ** te verlichten.

Nog koolmijnen *in* **Limburg.** — Eene belangrijke koolmijn van het Luiksche heeft de firma Lombert & Martin Soors gelast met boringen in de beide tusschen Genck en Asch. De machienen zijn reeds te Genck aangekomen.

Ter gelegenheid der **Kermis van Tongeren**, zal de *Postrijder* aanstaanden DINSDAG en DONDERDAG niet verschijnen.

DE DOCHTER
van den
VALSCHMUNTER

Een verhaal van de Russische grenzen.

30ste VERVOLG.

Dit was voor Rukowski een vernieuwd bewijs, dat de vreemdeling inderdaad een intieme vriend van zijnen overste was ; zijn wantrouwen verdween onmiddellijk en maakte voor nog grooter vertrouwelijkheid plaats, toen Werkner de weerdin bevel gaf het beste uit keuken en kelder op te brengen.

Rukowski at en dronk met veel smaak, en toen Werkner hem zoo ter loops vroeg of de herbergier en zijne vrouw ook tot het « gezelschap » behoorden, vernam hij dat dezen niet ingewijd waren, doch alleen achting voor Koppenhagen hadden, omdat hij tamelijk groote verteringen maakte.

Wolff was tot het laatste oogenblik bij zijne vrouw gebleven, om haar weer niet met Koppenhagen alleen te moeten laten.

Tegen acht ure verscheen Rothmann, die de ulanenafdeeling tot de haar aangewezen posten aan de westelijke zijde van het dorp gebracht had.

In de dorpsherberg verontschuldigde hij zich dat hij zoo lang uitgebleven was en verklaarde deze vertraging uit eene ontmoeting met Koppenhagens kameraden wien hij gevrinsde groeten aan Rukowski overbracht, met het bericht dat Koppenhagen nog in den loop van den nacht in de werkplaats zou komen.

Hij noodigde nu Rukowski uit, hem en Werkner naar deze plaats te geleiden.

Rukowski verklaarde zich daartoe onmiddellijk en met veel genoegen bereid, maar men moest nog de komst van Wolff afwachten, wien in deze slotcatastrophe eveneens eene rol was toebedeeld.

Deze verscheen ook spoedig en een oogwenk was voor Rothmann voldoende, om te weten, dat alles in orde was, dat twee vertrouwbare Ulanen den gebonden Koppenhagen zonder opzien uit het aan het uiterste einde van het dorp staande huis van Wolff hadden afgehaald.

Nog een dronk en dan braken de vier mannen onder het geleide van Rukowski op, om de werkplaats te bereiken.

De nacht was donker en de wind, die door de dennen blaasde, verdoofde elk gerucht zelfs op den kortsten afstand.

Intusschen trokken de mannen, die Rukowski geleidde, ongemerkt hunne wapens te voorschijn, die Rothmann hun had verschaft en alleen uit een zoogenaamden « ploertendooder » bestond, uit korte, te samen gebonden baleinen, aan het einde van een zwaren looden kogel voorzien, en die met een leeren riem om den pols konden vastgemaakt worden.

Rukowski klopte, overeenkomstig een afgesproken teeken aan de deur van het kleine huis ; er werd opengedaan en zij traden de woonkamer van het oude echtpaar binnen.

Tot hun geluk was de man niet thuis, en de vrouw, aan wie Rukowski de vreemdelingen als vrienden van Koppenhagen voorstelde, noodigde hen uit te gaan zitten, terwijl Rukowski de achterkamer, die ook tot wachtkamer diende, binnentrad, om de zich daar bevindende bewakers in te lichten.

Hierna riep hij Wolff, Werkner en Rothmann in de wachtkamer, waar de beide wachters vol eerbied opstonden, na hunne korte tabakspijpen uit den mond genomen te hebben.

Met een blik had Rothmann de plaats ontdekt, waar zich de alarmklok bevond.

Met twee als het ware doellooze passen had hij deze met zijn rug gedekt, zoodat niemand er bij kon komen, en na een kort gefluit vielen de ploertendooders van Werkner en Wolff op de hoofden van Rukowski en de beide wachters.

De slagen met deze gevaarlijke werktuigen zijn niet doodelijk, maar brengen, indien ze met zekerheid gevoerd worden, eene plotselinge en langdurige verdooving teweeg.

De snelheid van den overval had den gevallenen zelfs verhinderd ook maar een kreet te slaken ; zij zakten als door den bliksem getroffen ineen.

Opdat echter ook de vrouw niets zou bemerken, trad Rothmann weer onmiddellijk de voorkamer binnen en vroeg haar of zij geen wijn had. Zij zegde dat zij deze wel had, maar hem in de keuken bewaarde.

Terwijl zij zich verwijderde, om den wijn te halen, sprong Rothmann buiten de deur, liep er eenige stappen voort en floot daarop kort maar scherp.

Dit signaal werd onmiddellijk op gelijke wijze uit de nabijheid beantwoord, en twaalf met karabijnen gewapende Ulanen, die om niet in hunne bewegingen gehinderd te worden, de mantels hadden afgelegd, en zelfs om zich niet door het gekletter te verraden hunne sabels hadden achtergelaten, volgden Rothmann, die hen onmiddellijk in de wachtkamer bracht, waar nu de verraste vrouw, die juist met de flesschen wijn uit de keuken kwam, werd gevangen genomen.

Twee mannen waren bij de peerden der Ulanen achter gelaten en zes man vatte post bij het huis, om te beletten, dat er iemand in- of uitging.

De drie bewusteloozen werden uit de wachtkamer naar de slaapkamer van den weerd gebracht en daar met de vrouw door vier Ulanen bewaakt.

Rothmann opende de valdeur en vond den ingang in den gang, die naar beneden, naar de houten deur leidde.

Deze gang was nauwelijks breed genoeg om te vergunnen, dat drie mannen naast elkander gingen.

In het eerste gelid gingen Rothmann, Werkner en Wolff, daarop volgden twee gelederen van zes Ulanen en achter deze nog twee Ulanen, die bevel hadden op een gegeven wenk de meegebrachte lampen aan te steken.

Met de meest mogelijke voorzichtigheid werd in de richting naar de deur gegaan, want zelfs het getinkel van de sporen der Ulanen kon het opzet verraden.

Hoe nader intusschen de binnendringenden bij de deur kwamen, des te duidelijker hoorden zij den klank der stemmen, van een luid dooreenspreken, want inderdaad had er eene zeer opgewonden vergadering der valschmunters plaats.

Sommigen toch beweerden, dat het plotseling verdwijnen, zoowel van Peiser als van Koppenhagen verraad beteekende; terwijl dit door anderen werd weersproken.

— Voorwaarts, wij moeten ons haasten, riep Rothmann zacht zijne gezellen toe, en met kracht liep men tegen de deur, zoodat deze openvloog.

Als verlamd van schrik bleven de valschmunters staan, toen zij in den gang uniformen en aangelegde karabijnen zagen schitteren en Werkner's krachtige stem hun toeriep :

— Geeft u over ! Gij zijt gevangenen.

De Ulanen hadden de karabijnen aangelegd, het tweede gelid mikte tusschen het eerste door, en ieder had zijn man met groote nauwkeurigheid op den korrel genomen. Rothmann en Werkner beletten intusschen het schieten door de eigenlijke werkplaats binnen te dringen en het bevel tot overgave te herhalen.

De verraste mannen durfden geenen tegenstand bieden ; zij moesten het geduldig toelaten, dat Rothmann en Werkner zich in de eerste plaats van alle werktuigen verzekerden, en lieten zich daarna gewillig wegbrengen, hoewel een twintigtal vertwijfelde mannen, als in het bergwerk aanwezig waren, een geduchten tegenstand hadden kunnen bieden. Doch het meerendeel van hen was zoo verschrikt dat zij weenden en als kinderen om genade baden.

Nadat de gevangenen een voor een uit het oude bergwerk naar buiten gebracht waren, werden ook de machienen daar uit elkander genomen bij gedeelten naar boven gebracht, en onder de bewaking van eene Ulanen-afdeeling, onder bevel van een onder-officier, achtergelaten. In de morgendschemering bewoog zich een zonderlinge stoet op den straatweg naar Gleichwitz, bestaande uit eenige gerekwireerde wagens, op den eersten waarop zich Koppenhagen en de nog bewustelooze Rukowski, zoomede de beide wachters bevonden. Op den anderen wagen lagen alleen de deelen der machienen en het aangemunt geld, terwijl de overige gevangen genomen valschmunters, ten getalle van ongeveer twintig, te voet volgden. De geheele trein was omgeven door Ulanen te peerd, de geladen karabijnen in de hand.

XVIII.

In het bovenste kamerken van Peiser's huis brandde licht.

In de benedenkamer, waarin Esther zoo dikwijls met Walewski den avond had doorgebracht, zat zij nu met zijne moeder en wachtte op de komst van den geliefde, wien het afgesproken teeken met het licht zou te kennen geven, dat hij zonder gevaar het huis kon betreden.

Esther had uit den aard der zaak, de gravin Walewski niet alles kunnen meedeelen, wat in de laatste dagen was voorgevallen ; zij had er zich mee moeten vergenoegen haar te berichten, dat Walewski in het belang zijner veiligheid eenigen tijd afwezig had moeten zijn, maar dat hij dien avond zou terugkomen. Daar het jonge meisje slechts uit korte aanduidingen, die Walewski haar dien morgend in de bewuste hut gedaan had, wist, om welke reden hem gevaar uit Rusland dreigde, verheugde het haar, toen de gravin haar verhaalde op welke wijze zij haren zoon bij zijne vlucht was behulpzaam geweest.

Als steken in het hart : waren Esther echter de lofspraken op haren vader, die, naar de gravin meende, haren zoon had gered. Peiser's dochter immers wist thans, hoe en waarom haar vader Walewski aan Koppenhagen had overgeleverd en daardoor aan het vreeselijkste gevaar blootgesteld. Eerst nu zag zij duidelijk in, dat Walewski zelfs met Baruch's hulp niet had kunnen ontkomen, indien de gevangneming van Koppenhagen als gelukkige omstandigheid niet had medegewerkt, waardoor deze verhinderd werd aan Walewski te denken of zijne bende bevelen, hem betreffende, te geven.

Indien Koppenhagen op vrije voeten gebleven was, zou de ontsnapping van Walewski in ieder geval ontdekt zijn, de ontkomene in het bergwerk zijn opgespoord en zonder eenigen twijfel ook vermoord geworden zijn.

Esther huiverde, wanneer zij aan al deze omstandigheden dacht, maar huiverde ook bij de herinnering aan haren vader en de gedachte, waar deze zich thans wel mocht bevinden.

Daar zat voor haar de vrouw, de gravin, wier zoon zij beminde, zij... de dochter van den valschmunter ? Wat kon de toekomst haar brengen ?

Maar Esther wilde niet aan zichzelve denken ; haar eenige wensch was, dat Walewski, gered en met zijne moeder zou vereenigd worden, daarna wilde zij zelf weggaan, om in eenzaamheid en rouw de schande te dragen, die haren vader over haar gebracht had, de smart te ondergaan, die het noodlot voor haar beschikt had. Zij dacht zoo weinig aan zichzelve, zij was zoo geheel tot ieder offer bereid, dat zij niet eens de mogelijkheid bedacht, Walewski's vrouw te worden, ook al zou alles zich nog ten goede keeren, al werden alle zwarigheden opgelost.

Toen zij hem dien morgend zoo plotseling en onverwacht had teruggezien, was de liefde haar te machtig geworden en had zij aan de borst van den geliefde gelegen, zonder dat zij zelf wist hoe, zonder eene eigenlijke gedachte.

Als onbewust had zij een zalig uur doorleefd, maar daarmee wilde zij zich dan ook tevreden stellen. Het lot had haar nog zoo weinig oprecht geluk geschonken.

Hoe later het werd, hoe minder er tusschen de beide vrouwen gesproken werd. Beiden luisterden met inspanning naar ieder geluid, dat zich deed hooren en midden in een zin hield nu de eene, dan de andere op, om te luisteren en eerst na eene korte poos verder te spreken.

Zoo zaten beide vrouwen, olschoon middernacht voorbij was, en dachten er toch niet aan, ter rust te gaan. Wel tienmaal was Esther naar de bovenkamer gesneld, om er zich van te overtuigen, dat het licht in het venster nog brandde ; zij had de keers zelfs vernieuwd, maar Walewski kwam nog altijd niet.

Toen de morgend van een mistigen Novemberdag aanbrak vond deze twee, hare tranen in het geheim afdrogende vrouwen die te vergeefs op de komst van den zoon en van den geliefde hadden gewacht.

De gravin legde zich thans op aanhoudend aandringen van Esther op eene sofa neer, en Esther zelve werd door vermoeidheid en de vreeselijke overspanning der laatste dagen zoo overweldigd, dat zij op een stoel zittend in een slaap van meerdere uren viel. Zij ontwaakte eerst tegen den middag en vernam toen, dat de gravin, die door de dienstmeisjes niet anders dan de oude dame genoemd werd, naar haar hotel was teruggekeerd en des avonds zou terugkeeren. Van Baruch had men niets gezien noch gehoord.

(Wordt voortgezet).